

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс», затв. наказом Мінфіну України від 31.03.1999 р. № 87 // Бухгалтерія. Право. Податки. Консультації. – 2005. – № 29. – С. 21–26.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», затв. наказом Мінфіну України від 31.03.1999 р. № 87 // Бухгалтерія. Право. Податки. Консультації. – 2005. – № 29. – С. 27–31.
6. Пушкар М. С. Створення інтелектуальної системи обліку: монографія / Пушкар М. С. – Тернопіль: Карт-бланш, 2007. – 152 с.
7. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник / О. Р. Романенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
8. Фінанси: підручник / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко, В. Г. Дем'янишин та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
9. Семанюк В.З. Інформаційні ресурси підприємства в теорії обліку // Облік як інформаційна система для економічної безпеки підприємств в конкурентному середовищі/ матеріали міжнародної науково-практичної конференції 25-26 листопада 2010 року– Тернопіль, ТНЕУ, 2010 – С.69-72

Науковий керівник: д.е.н., професор Пушкар М.С.

Чомко Ярослав,
студент групи РКзм-52

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

В країнах світу існують різні підходи до складання фінансової звітності. Так, фінансова звітність американських компаній включає три основних звіти: звіт про прибутки і збитки (*Income Statement*), балансовий звіт (*Balance Sheet*) і звіт про рух грошових коштів (*Statement of Cash flow*). Крім того, часто також представляються звіт про нерозподілений прибуток (*Retained Earnings Statement*) і звіт про акціонерний капітал (*Statement of Stocrholders Equity*). Фінансова звітність показує залишки за рахунками та їх зміни, а також агреговані показники за кількома рахунками та їх зміни, а також агреговані показники за кількома рахунками, такі як чистий прибуток.

Звіт про прибутки і збитки відображає зміну чистого залишку активів (капіталу власників компаній) в результаті комерційних опера-

цій компаній. В результаті комерційних операцій компаній. Залишок нерозподіленого прибутку на кінець періоду входить складовою частиною в капітал власників фірми. Балансовий звіт же ж ґрунтується на основному рівнянні бухгалтерського обліку. Звіт про рух грошових коштів відображає оборот грошей або їх еквівалентів.

Комісія з цінних паперів і обміну США, вимоги якої обов'язкові для всіх компаній, цінні папери яких обертаються на відкритому ринку, зобов'язує фірми щорічно публікувати звіти про свою діяльність. Звіти включають не тільки основні фінансові звіти і зноски до них, але і інформацію про діяльність компанії, її керівництво, мізцерозташування. Обов'язковим для річного звіту є і доволі розширений текстовий розділ, назва якого говорить сама за себе – „Управлінський огляд і аналіз фінансового стану та результати діяльності». Даний розділ включає дві логічних частини. Перша з них присвячена аналізу фінансового становища компанії, факторів, які на неї впливають. Вказується, які продукти і сфери діяльності були для фірми найбільш доходними в обліковому періоді, які є перспективними, від яких компанії прийшлося відмовитись в силу їх морального старіння. Цей аналіз дається в прив'язці до конкретного національного або зарубіжного ринку.

Друга частина присвячена перспективам майбутнього розвитку компанії. Керівники компанії, як правило, максимально обережні в своїх прогнозах, оскільки невихід на ті чи інші показники може призвести до незадоволення акціонерів, підриву репутації фірми і неприємності для її керівництва. Тому прогнози в основному розповсюджуються на перспективи розвитку ринків компаній, а не на конкретні показники її діяльності і фінансового стану.

В європейських країнах, на відміну від США, де потреби акціонерів та інших інвесторів приймаються в кількості цільової установки, особлива роль надається працівникам підприємства та державним органам. У зв'язку з цим змінюється сутність інформації, що надається. Так, наприклад, з 1977 року діє закон, відповідно до якого всі французькі фірми з числом зайнятих більше 300 чоловік повинні щорічно подавати так званий «суспільний (соціальний) баланс» радам працівників підприємства, до складу яких входять працівники та адміністрація. Він ґрунтується на показниках соціальної обстановки та умовах праці. Кожний «суспільний баланс» повинен містити інформацію про: 1) найм на роботу; 2) витрати на оплату праці; 3) охорону здоров'я та техніку безпеки; 4) забезпечення умов праці; 5) навчання кадрів; 6) виробничі зв'язки; 7) забезпечення соціальних умов.

Аналогічний підхід до подання даної інформації використовують і інші європейські країни, такі як Німеччина та Скандинавські країни. У Великобританії подання звіту працівникам є добровільним, компанії самостійно вирішують розкривати інформацію чи ні, і в якій формі. Аналогічна ситуація спостерігається в Австралії та Новій Зеландії.

В широкому розумінні розкриття інформації означає її вивільнення. Бухгалтери використовують цей термін в більш вузькому розумінні, тобто розкриття інформації, про підприємство у річному фінансовому звіті. Розкриття інформації в самому вузькому розумінні має відношення до її подання в додаткових звітах та примітках до фінансової звітності.

В даний час додаткове розкриття інформації відіграє дуже важливу роль. Так, деякі статті балансу різними підприємствами навіть в одній країні оцінюються по – різному, наприклад, гудвіл. В таких випадках просте розкриття фактів господарського життя не дозволяє користувачу звітності сформулювати адекватне уявлення про підприємство. В той же час розкриття облікової політики підприємства в додаткових звітах з питань оцінки статей звітності забезпечує можливість отримання такого уявлення. Відповідно до МСБО фінансові звіти повинні бути ясними та зрозумілими. Вони ґрунтуються на обліковій політиці, яка варіює від підприємства до підприємства як всередині однієї країни, так і різних країнах.

Значне місце у законодавстві розвинених країн відводиться регламентації складу та змісту фінансової звітності. При цьому в законах визначається диференційований перелік обов'язкових статей балансу, звіту про прибутки та збитки для малих підприємств, середніх та великих підприємств. Крім того, підприємствам надається право самостійно використовувати додаткові статті, якщо вони вважають, що це буде корисно для користувачів звітності. У діючій практиці більшості зарубіжних країн опублікування звітності підприємств стало свого роду іміджем їх ділової активності. Постійно аналіз показників цієї звітності служить основою для визначення ринкових курсів цінних паперів, для правильного вибору платоспроможності партнера.

Фінансова звітність включає в себе різну кількість звітів, зміст яких регламентують правила та стандарти відповідних країн.

Кожна країна має свої особливості у змісті звітності, однак існує єдиний для всіх підбір обов'язкових звітів – це баланс, звіт про прибутки та збитки і примітки до них. В більшості випадків регламентують лише найсуттєвіші елементи звітів. А такі питання, як обсяг та сутність деталізації звіту, включення в нього специфічної для даної

компанії інформації, розрахунки різноманітних показників, віддаються на розсуд самої фірми. Малим та середнім компаніям дозволяється скласти річні звіти у спрощеному вигляді.

Щодо форматів подання звітів, то тут практика також неоднорідна. Наприклад, балансовий звіт в деяких країнах подається в горизонтальному форматі – Франція, Німеччина, Бельгія, Італія, Греція, Іспанія, Португалія тощо. В Люксембурзі, Нідерландах, Великобританії, Ірландії, Данії підприємства можуть подавати як горизонтальну, так і вертикальну форму.

Окремо також можуть бути представлені:

- 1) звіт про нерозподілений прибуток;
- 2) звіт про рух грошових коштів;
- 3) звіт про зміни фінансового стану підприємства або звіт про використання та джерела коштів (на даний час використовується досить рідко, замість нього складається звіт про рух грошових коштів);
- 4) звіт про зміни у власному капіталі.

В окремих країнах фінансова звітність включає звіт про нерозподілений прибуток, в якому відображають напрямки використання нерозподіленого прибутку протягом звітного періоду. Подання такого звіту, окрема, зустрічається у фінансовій звітності американських компаній. Такий звіт може бути складений окремо або включений до звіту про прибутки та збитки, як його самостійна частина. Деякі компанії надають його окремо у вигляді звіту про стан власного капіталу акціонерів.

У звіті про рух грошових коштів систематизується інформація про надходження і витрачання грошових коштів, які мали місце в звітному періоді, результаті господарської діяльності підприємства.

Звіт про зміни у власному капіталі складають індивідуальні, приватні підприємства і спільні приватні підприємства (товариства, партнерства, фірми, компанії де кількість власників є відносно не великою) чи звіт про накопичений прибуток (для корпорацій, акціонерних товариств, товариств з обмеженою діяльністю, де власниками є, як правило, десятки тисяч акцій). Звіт про зміни фінансового стану підприємства дає можливість простежити різницю між фінансовим станом компанії у звітному та попередніх періодах. Часто цей документ називають звітом про формування та використання фондів корпорації. По суті це звіт про рух фондів (капіталів) підприємства.

Крім названих звітних форм, фінансова звітність зарубіжних підприємств більшості країн включає також детальні розшифровки прак-

тично по кожному рахунку обліку, розрахунок й аналіз найважливіших економічних показників роботи підприємства, основні інвестиційні проекти, які передбачають здійснити в майбутньому звітному періоді, а також іншу важливу інформацію, яка може бути корисна для користувачів фінансового звіту для оцінки результатів роботи підприємства в минулому і для надійного прогнозу ефективності його господарської діяльності в майбутньому.

Приміткам у всіх країнах надається велике значення. У багатьох державах вони є обов'язковою складовою звітності компаній, де розшифровують чи ілюструють окремі статті звітності. До кожної статті балансу, звіту про прибутки та збитки, звіту про рух грошових коштів слід робити перехресні посилання на будь-яку пов'язану з ними інформацію у примітках.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Романів С.Р.

*Шеліхевич Богдан,
студент групи РКзм-51*

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

На сьогодні всі українські підприємства змушені працювати в умовах постійної зміни та погіршення економічної ситуації в країні. За таких причин можливість залишатися конкурентоспроможним повністю залежить від ефективного управління витратами діяльності підприємства. Адже саме постійний контроль за витратами в періоди погіршення кон'юнктури ринку значно збільшує шанси підприємства на збереження свого місця на ринку. Ефективно організований процес управління витратами, тобто управління у довгостроковому періоді всією діяльністю підприємства, слід розглядати як реальний захід, який може сприяти не лише в утриманні раніше досягнутого ринку, а й збільшувати прибутки, захоплювати новий сегмент ринку, незважаючи на будь-які зміни економічних умов.

Стратегічне управління полягає у розробці і реалізації стратегії, яка повинна відповідати меті і завданням підприємства, а правильний вибір стратегії, послідовності етапів та процесів її реалізації повинен забезпечити позитивний економічний ефект.